

Vilniaus Universitetas
Filosofijos fakultetas
Filosofijos katedra

Justas Kučinskas
Filosofijos doktorantūra
II kursas

Kalbos ir Būties problema Heideggerio filosofijoje

Vadovas: prof. Arvydas Šliogeris
Konsultantas: doc. Naglis Kardelis

Vilnius, 2012

Pasirinktos temos aktualumas:

- Būtis yra svarbiausia Heideggerio filosofijos kategorija. Net pačiu filosofijos uždaviniu Heideggeris laiko pasakojimą apie būtį.
- Apie būtį prabilti galima tik kalbiškai, todėl natūralu kelti klausimą, kokia yra Heideggerio kalbos samprata.
- Kalbos samprata Heideggerio filosofijoje yra dvisluksnė, o tai savo ruožtu jos santykį su būtimi daro problemišką.
- Heideggeris aktualizuoja kalbos santykio su būtimi („kalbos būties ir būties kalbos“) problemą. Keliant kalbos ir būties santykio problemą, kartu suprobleminamas ir tradicinės, tokio klausimo esmingai nekėlusios, metafizikos pagrindas.

1. Būties samprata Heideggerio filosofijoje

- 1.1. Būtis nėra joks daiktas, tai yra vyksmas tarp to, kas duota ir to, kam tai yra duota (tarp žmogaus ir esinio). Šį vyksmą Heideggeris ir vadina „Būtimi“.
- 1.2. Klausimas apie esinio būtį yra klausimas apie tai, *kaip esinys man duotas?*
- 1.3. Mano giliausia esmė yra baigtinumas, todėl klausimas apie būtį (esinio duoties vyksmą) yra apimamas klausimo apie mano baigtinumą.
- 1.4. Būties sampratoje išryškėja du esminiai aspektai: baigtinumas ir esinio atvertis. Todėl klausimas apie kalbą apima klausimus apie kalbą ir esinio atverties galimybę, bei apie kalbą ir individo įsitvirtinimą baigtinume.

2. Kalbos samprata Heideggerio filosofijoje

- 2.1. Klausimas apie kalbą Heidegeriui yra klausimas apie tai, kaip kalba man yra duota patirtyje.
- 2.2. Kalba patirtyje skleidžiasi dviem būdais:
  - a) Kalba yra tai, kas nepasirodo kaip ji pati, bet tai, per ką kasdienybėje pasirodo daiktai;
  - b) Kalba yra tai, kas atsiveria ir yra patiriama kaip ji pati.

3. Kalba ir Būtis (1)

a) Kalba, kuri pati nepasirodo, bet tariamai nurodo į daiktus išskirdama juos iš bendrybių srauto slepia daiktus kaip juos pačius.

b) Kalba, kuri atsiveria kaip ji pati, pastato individą į Būtis ir esinio dvisklaidą, kurioje būtis ir esinys nesutampa, o individas įsitvirtina baigtinume, kaip esinys ribojamas kito esinio (Geworfenheit).

3. Kalba ir Būtis (2)

Kalba anot Heideggerio yra „būties namai“. Tai yra įprastas santykis, kuriuo kasdienybėje yra duoti daiktai. Šiame santykyje daiktai kaip jie patys lieka paslėpti, nes jų būtis yra instrumentinė, o todėl kalbiška, t.y. pavaldi vadinamajai „als“ („kaip“) struktūrai: štai šitas daiktas atsiveria kaip (als) „stalas“, štai anas kaip (als) „plaktukas“, o ne kaip grynasis daiktas, todėl būtent vardas ar žodis atveria daikto kaip instrumento „esmę“. Kai šis santykis yra patiriamas pats savaime individas susvetimėja tiek su kalba tiek su už kalbos atsidūrusiu esiniu. Šis susvetimėjimas yra įsitvirtinimas baigtinume ir Niekyje.

4. Kalba ir Būtis (3)

Pirmapradžėje kalbos ir esinio dvisklaidoje esinys pamatomas kaip jis pats. Žmogus, esantis tokios patirties liudininku Heideggerio įvardijamas kaip „žinianešys“, arba „hermeneutas“. Tokio žmogaus esminga kalba fiksuoja pačią būties esmę. Heideggeris šio fiksavimo specifiką išreiškia taip: „kalbos būtis: būties kalba“.

5. Kalba ir Būtis (4)

Kalbos patirties dėka įvykstantis susvetimėjimas, įsitvirtinimas baigtinume ir esinio atvertis yra retas dalykas ir dažniausiai lieka paslėptas.

6. Išvados:

- 6.1. Susvetimėjimas su kalba yra susvetimėjimas su būtimi kaip su kalbiniu santykiu, kuriame kasdienybėje esame su daiktais.
- 6.2. Susvetimėjimas su kalba sviedžia mirtingąjį į baigtinumą, kuriame kaip svetimas ir Kitas atsiveria pats esinys.
- 6.3. Susvetimėjimas su kalba ir su esiniu yra laikymasis Nieke.
- 6.4. (kalbos patirtis atveria Niekį, o tuo pačiu ir būtį, kuri, pasak Heideggerio, yra tas pats kaip ir Niekis – joks esinys, angl. No - Thing)

Literatūros sąrašas:

1. Martynas Heideggeris, Rinktiniai raštai, Vilnius „Mintis“ 1992
2. Martin Heidegger, On The Way To Language, New York „Harper One“ 1971
3. Martin Heidegger, Introduction to Metaphysics, London, „Yale University Press“ 2000
4. Martin Heidegger, Poetry, Language, Thought , New York „Harper One“ 1971
5. Martin Heidegger, Key Concepts, edited by Bret W, Davis, Durham „ACUMEN“ 2010
6. Giorgio Agamben, Language and Death: the Place of Negativity, Oxford „University of Minnesota Press“